

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.
 A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrségre nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

A válság és a magyar gazdaságszervelet.

(m). Alighogy a nemrég lezajlott viharokat valahogyan kinevertük, ismét újabb válságba jutott az ország. Hosszas küzdelem, vagy békés kibontakozás vár-e ránk, ki tudná azt ma még eldönteni. Bármit hozzon a jövő, a közelmúltban annyi megpróbáltatáson átesett gazdasági életünk, megint ránehezedik a politikai bizonytalanság ólmos ködje és a külpolitikai horizont felderültére fakadozni kezdő rügyeket most változatosság okáért a belpolitikának Bécs felől süvítő fagyos szele pusztítja. Virágfakadás helyett bimbó hullás vár-e ránk, tavaszi lombosodás helyett sárga levél őszi zizegése? Vágyak és törekvések, reménysek és illúziók szertefosolása?

Pedig hej, de ránk férne már a napfényes kelet. Békés igyekecsnek, alkotó, erőltető munkának hü segítőtársa! Mostohan bánik velünk az anyatermészet is, verejtékes munkánk gyéren ígér gyümölcsöt. Szűk esztendők, alig elvonult háborus veszedelem, rossz terméskilátások mellé, ha a politikai felfordulás szegődik, e sok egymást kergető sor-csapásba nemzeti létünk pihérei alaposan beterázkódhatnak. Par hónap, e-efleg pár esztendő is károka veszebbé igy, abból a

drága időből, amit megerősödésre, fejlődésre szántunk, hogy a jövő alkalommal nagyobb erővel és a siker több kilátásával vehessük fel a harcot Ausztriával, amikor vele gazdasági viszonyaink rendezése felől kell ismét egyezkednünk.

Az ilyen válságos időben kétszerte nagy jelentősége van annak a ténynek, hogy a gazdaságszervelet tisztánlátása megtalálta végre vezérét Desseffy Aurél gróf utódját, — az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének — elnöki méltóságában s hogy így megszűnt valahára az a visszavonás és bizonytalanság, amely az O. M. G. E. sokáig húzódnó elnökválágának tartama alatt már-már megbontotta a magyar agráriusok táborának egységét. A ránk nehezedező politikai válság ismét tömörítővel találja a gazdákat új vezérük körül, aki érezvén, hogy a kötelesség szava szólítja őt, a kötelességtudás példás készségével vállalkozott a reá váró díszes, de egyáltalán terhes feladatra.

Károlyi Mihály gróf, az O. M. G. E. új elnöke, aranylag fiatalon lépett arra a díszes polcra, amelyre őt, nemcsak mint a Károlyi név és hagyományok földi javakkal dusan megáldott örökösét, hanem elsősorban azért emelte a személyé-

ben összpontosuló közbizalom, mert már eddigi közéleti szerepében is számot jelét és bizonyítékát látta annak, hogy a nemes gróf fáradhatatlan buzgósággal és munkakedvvel szenteli magát a szociális kérdések tanulmányozásának és a gazdaságszervelet kiváltképpen a kisembert jólétét szolgáló hivatott szövetkezeti intézményekben való gyakorlati munkálkodásnak.

Mint tartalmas elnöki székfoglalójában Károlyi Mihály gróf magáról mondotta, ő nem a szavak, hanem a tettek embere kíván lenni, kitartó munkával szándékozik a magyar gazdaságszervelet érdekeit szolgálni. Az az egyhangú, rokonszenvesen meleg helyeslés, melylyel az O. M. G. E. közgyűlés új vezérének programját fogadta és magáévá tette, bizonyíthatja legjobban, hogy Károlyi gróf jól ítélte meg a helyzetet és jól jelezte ki a maga működésének irányát, amidőn azon az uton óhajtja tovább vezetni a gazdák első országos érdekképviseleti testületét, melyen az eddig, nagynevű és nagyérdemű elődjének Desseffy Aurél grófnak kipróbált vezetése alatt, nagygyá növekedett és elsőrendű országos politikai tényezővé fejlődött. Ennek az iránynak szószólója Károlyi Mihály gróf, amidőn azt kívánja, hogy az O. M. G. E.

TISZÁNTÚL TÁRCZÁJA.

A kém.

— Henry Gwys. —

Nemrég történt, hogy Párisban letartóztatott egy elegáns urat. Azzal vádolják, hogy ellopja egy ismert divatárúház modelleit, bíres francia divatművésznek drága pénzért tervezett remekait. A tárgyalás során kiderült, hogy az illető ur, ki előkelő módon élt Párisban, titkos ügyöke volt egy nagy angol cégnek s nagy fursanggal, pénzáldozattal és ezer cseltőzéssel modellekre tett szert megbízói számára. A modellek értéke sok-sok ezer frankra rugott, mert a francia divatárúházak mesés összegeket áldoznak kalap- és ruhamodellekre, melyekben csakugyan roppant tökély fekszik a munkának és a tanáziának. A laikus ember alig alkothat togamat magának az efféléből.

Azok az üzletházak, melyek évről évre új meg új divatot lanszíroznak, egész dandárát foglalkoztatják a nagyfizetésű művészeknek és kevés rajzoló van a világon, kit oly fejedelmi módon díjaznának, mint azok, kik képzelőtehetségüket örökösen új kalapmodelleken és új ruhaformákon járatták. Már jóval az évad kezdete előtt minden

tesztben létező az új divat s az előkelő divatárúházak ny feltékenyen titkolják és rejtegetik modelleiket, mint a ragyhatatlan moztóztási tervet. Az üzletházak csak kisszámú válogatott, kipróbált megrendelői részére abban a kiváltságban, hogy megtekinthessék ezeket a modelleket, de nekik is csak azokat mutatják meg, melyek egyenlőségüköz való.

Ez a nagy óvatosság nem ok nélkül való.

Vállalkozó és lelkiismeretlen kufárok, kiknek nincs módjukban, hogy jeles divatművészeket foglalkoztathassanak, s kik mégsem akarnak elmaradni a divattól, természetesen elővetnek minden tőlük telhetőt, hogy szert tihessenek ily új modellekre. Idő multával a kémeknek és titkos hírhordóknak egész hadserege támadt a divat harcterén, s ezeknek az a kizárólagos rendeltetésük, hogy kifürkészék az ellenséges tervet. Seregestül küldik őket nyomozó utjukra, azzal az utasítással, hogy minden uton módon kerítsék birtokukba az új

modelleket. Természetes, hogy e nehéz megbízásra csak különösen leleményes és vállalkozó szellemű egyébségeket szoktak kiszemelni; ritkaságszámba megy köztük férfi, de annál több a nő. Ezek aztán a legnagyobb leleménnyel oldják meg feladatukat. Igaz, hogy megfelelően nagy a fáradságuk díja is.

Aki nem járatos az efféle ében, azt hihetné, hogy az efféle főütébb egyszerű s elég, ha az ember gondosan tanulmányozza a párisi divatárúházak kirakatait és szépen lemásolja a divat legújabb kezitmenveit.

Rég elmúlt az az idő, midőn lehetséges volt. Valóban új modlit szinte sohasem tesznek a kirakatba; oda már csak akkor kerülnek, midőn régóta közkinésévé váltak a divathölgyeknek, tehát már későn a divat karózi számára. A kémeknek nem is az a feladata, hogy akkor tudják meg, mi a divat, midőn már megnyit az évad. Feladatuk nehezebb: már az évszak beköszöntése előtt meg kell tudniok, hogy mit fognak hozni a vezető divatárúcégek; tehát akkor kell megszerezniök a modelleket, melyeket a legnagyobb titokban készítettettek el megrendelőik. Ezeket a modelleket természetesen a legéltékenyebben őrzik s csak a legkiválóbb kémeknek sikerülhet idejekorán kifürkészni titkukat.

Mindamellet akárhányszor megessik, hogy a versenytársak megszerzik és forgalomba bocsátják a modelleket, még mielőtt nyilvánosságra hozzák megtalálók s Párisban éppen úgy, mint Londonban nagy károkat szenvednek a divatárúcégek a divatkémek bámulatos ügyessége következtében.

Egy ismert londoni divatművész ez év

Tennisz

szines női

szines gyermek

valódi amerikai

Chassala szandál

cipők

legjobb minőségben

REICHARD

áruházában kaphatók.

kizárólagos vezetését soha ne ragadhassa magához egy-egy politikai árnyalat vagy érdekcsoport, hanem találkozzanak és ütközzenek meg az egyesület kebelében a különböző gazdasági rétegek eltérő véleményei, mert csak ha ezek mind szöveghez jutnak, látjuk megvilágítva minden oldalról a bajokat és tennivalókat.

A szociális bajok orvoslásának szükségét, korszerű reformintézmények kezdeményezését, az ország termelő képességének fokozását, másrészt az egyesek fogyasztó képességének lehető fejlesztését, az értékesítés előmozdítását hirdeti, mint annak az agrárpolitikának főfeladatait, amelyet az össegélyen alapuló szövetkezeti eszmére, a XIX és XX-ik század legelső rendű szociális vívmányára kíván alapítani s amely a nemzet erejének és függetlenségének legjobb biztosítékát, a gazdasági jólétet van hivatva fejleszteni. Ily módon véli Károlyi Mihály gróf a régi bevált hagyományok ápolásával s a helyes modern irányeszmék befogadásával az O. M. G. E.-t olyan erős sziklavárrá kiépíthetni, mely minden támadás, minden külföldi befolyás ellen teljes védelmet biztosítson, ha netalán ismét jönének olyan változások és áramlatok, melyek nemcsak mezőgazdaságunknak, hanem az egész nemzetnek érdekeit, sőt alkotmányunkat is veszélyeztetik.

A magyar gazdaságban helyre-

tavaszán, legnagyobb ámulatára, találkozott a Hydeparkban egy hölgygel, ki abban a ruhában járt, mely szabás tekintetében hű másolata volt az ő legújabb találmányának. Először érthetetlennek találta a dolgot. A modellt csak a feltaláló, az üzem tulajdonosa és hat legregibb és legjobb megrendelője látta. A mintát ugyan szabadon vette, de a másolat néhány jelentéktelen részletben eltért az eredetitől, úgy hogy bírónál bajos lett volna célt érni a titok kikémlelője ellen.

A nyomozás hosszabb fáradozás után kiderítette, hogy az áruló egy hölgy volt: a divatárucég legjobb megrendelőinek egyike. Társadalmi állásához, nevéhez és vagyoni viszonyaihoz szó nem fért; mégis elfogadta egy cég ajánlatát, mely fedezte garderobejának költségét, azzal a kikötéssel, hogy viszont ruháinak szabási mintáit a cég rendelkezésére bocsátja. A hölgy, ki elsőreadü vevő léte mindig beléphetett londoni szállítójának szentélyébe, a modellszobájába, egyszóval csak jelentést tett megfigyeléseiről és cserében e szíveségéért megtakaríthatta toilletjeinek sok ezer frankra merő költségét.

Egy másik divatművész, kit hasonló módon árult el egy hölgy, ki szintén előkelő megrendelőinek egyike volt, igen érzékeny módon állt boszút. A kémkedő hölgyet, midőn a nyári évad elején jelentkezett a műteremben, egy modellszobába vezették, melyet kizárólag az ő számára rendeztek be. A szoba tele volt régi, évek óta feledésbe ment és divatját mult modellekkel, melyeket a cég legújabb alkotásaiként mutattak be a hölgynek. Ez nagy megrendelést tett belőlük és a busás számlát fizette — a másik divatárucég.

állott összhang és egyetértés a záloga annak a reménységnek, hogy az az agrárpolitika, amelyet Károlyi Mihály gróf hirdet s amely teljesen méltó a mindig konciliáns, a közérdeket soha szem elől nem tévesztő és a rideg osztályönzés szempontjain nehéz viszonyok között is felülemelkedő magyar mezőgazdasági politika nemes és egészen sajátos hagyományaihoz, valóban érvényesülésre is talál közéletünkben. Ott, ahol mint nálunk, a pusztuló középosztály, — kisembernek ezernyi baja, oly hangosan sürgeti egy reformokra kész, javítani és fejleszteni képes mezőgazdasági társadalompolitika inaugurálását, a Károlyiakra s az ő elveik szerint munkálkodó erőteljes O. M. G. E.-re nagy szüksége van a nemzetnek.

Uj törvények. A hivatalos lap tegnapi száma több új, szentesített törvényt közöl. Legjelentékenyebb közülök az 1909. évi XVI. tc. a magyar főudvarnagyi bíróság felállításáról. E törvény értelmében megszűnik az alkotmány-sértő állapot, hogy a magyar uralkodóház magyarországi peres ügyeiben idegen bíróság, a bécsi főudvarnagyi bíróság ítélkezett. Az új törvény Magyarország önálló államiságának kidomborítását nagy lépéssel viszi előre s egy eddigi közös ügyet szerencsésen kettéválaszt. A többi új törvény közt van az is, a mely a pozsony-bécsi villamosnak magyar vonalán az építési engedélyt megadja.

Burián báró ostroma. Lánzy Leó a budapesti kereskedelmi bank elnökgazgatója néhány nap óta Bécsben van. Itt tartózkodása kapcsolatos a Bosnyák agrár-bank ügyével, amely Burián báró állását megrendítette. Azt ma még nem mondhatjuk, hogy a közös pénzügyminiszter bukott ember. Ma még teljesen bírja az uralkodó bizalmát, de bírja a bosnyák tartománygyűlését is, amely nem fog késni, hogy bizalmával Burián mellett demonstráljon. Mindazonáltal Lánzy Leó itt tartózkodása annak bizonyossága, hogy a válság megoldásán foglalkoznak, szorgoskodnak oly módon, hogy a bosnyák bank szabadalmában osztrák pénzügyintézeteket is részesítsenek. Bienerth báró tegnapi kirohanása Burián ellen azt a titkos célt szolgálta, hogy a szákmány nagyobb fele az osztrák bankot illesse meg s Lánzy Leót nagyobb engedékenységre bírja. Korai az a hír, hogy Burián helyét Zichy János gróf veszi át. A magyar ügy veresége esetén Zichy gróf erre a szerepre nem vállalkozik, de nem vállalkozik más magyar államférfiu sem.

Szell Kálmán összeférhetetlensége. A képviselőház összeférhetetlenségi bizottsága ma Gál Sándor elnöklésével folytatta a Szell Kálmán ellen tett ismeretes összeférhetlenségi panasz tárgyában a tanácskozást. Felolvasták Szell Kálmánnak levelét, majd az elnök felhívta Szell Kálmánt nyilatkozattételre. Szell Kálmán kijelentette, hogy az ügy már teljesen időszertelen, mert a pénzt visszafizették. Erre a bizottság rendezettnek találta az ügyet.

A politikai válság.

Minél inkább huzódik a válság, annál erősebb lesz a bankcsoport. Mig Wekerle, Andrássy és Kossuth valamelyes fuzió kibontakozásról tárgyalnak, addig Fusth csatasorba állítja táborát és rövid idő alatt döntést akar provokálni.

Fusth Gyula tegnap meglátogatta Kossuth Ferencet és tudtára adta neki, hogy *ők semmi-féle fuzióba, vagy új pártalakulásba bele nem mennek.* Kár tehát Kossuthnak ez iránt tárgyalásokba beavatkozni. *Követelik, hogy a kormányt a függetlenségi párt vegye át* 67-esek közreműködéséről tudni se akarnak. Ha Kossuth nem deferál Justhék kívánságának, úgy pártkonferenciát hívnak össze, melyen döntést fognak provokálni. Ekkor okvetlenül szecesszió fog beállni. Justhék biztosra veszik, hogy legalább nyolcvan ember tart velük.

A válság lefolyását a Justhék erélyesebb akciója bizonyára siettetni fogja. Ugyanis a bankcsoport nyit l fellépésével a koronának és a kormánynak is aktivitásba kell lépnie és valamelyes irányban döntő határozatot kell hoznia.

Miniszter kombináció.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma gróf Andrássy Gyula és gróf Zichy Aladár társaságában Bécsbe utazott, hogy jelen legyen a német császár üszteletére rendezett ünnepeken. Mint a Magyar Estilap értesül, már magával vitte az új fuzió kabinet tagjainak tervezett névsorát is. Ez így hangzik:

miniszterelnök: Wekerle Sándor, pea ügyminiszter: Lukács László, belügyminiszter: gróf Zichy János, földmívelési miniszter: gróf Zichy Aladár, kereskedelmi miniszter: Kossuth Ferencz, kultusz: gróf Apponyi Albert, igazságügy: Günthner Antal, honvédelem: Fekelfalussy Géza, vasuti miniszter: Mezőssy Béla, király személye körül: gróf Andrássy Gyula, horvát miniszter: Josipovich Géza.

Wekerle Sándor Lukács miniszterségével a régi szabadelyűpárt barátságára számít. Gróf Zichy Jánossal a trónörökös kedves emberét állítja a kabinetbe. A sok igény kielégítése végett új minisztériumot, a vasuti minisztériumot is fel akarja állítani s ebbe Mezőssy Bélát ültetné. A vasuti miniszterséget Wekerle állítólag Szeferényi Józsefnek kínálta fel, de ezzel utasította vissza:

— Még egy miniszterség árán sem válok meg Kossuth Ferencztől.

Bernáth István alkotmánypárti képviselő ma egy teljes új kibontakozási tervet dob a közvélemény asztalára. Az Osztrák-Magyar Bank mellett egy másik magyar nemzeti bank felállítását javasolja s úgy látszik nem a maga nevében beszél, hanem mások megbízásából.

— Nézetünk szerint — írja — nem áll az, mintha csak az Osztrák és Magyar Bank további korlátlan uralma vagy pedig oly nemzeti bank között lehetne választani, mely teljesen amannak örökébe lépne. Ezek között a szélsőségek között keresve a megoldást, dicsekesznek azzal, hogy meg is találták. A

Figyelmes,
finom női
kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
A VILÁG KÖZEPÉHEZ
BETHLEN-UTCA vendéglője és
kert-helyisége

Kőbányai sör. — Tisztán kezelt borok. — Családok részére külön lugasok.

Minden este
cigány
zene.

Kitűnő tekepálya.

terv, mely egyébként nem a függetlenségek táborában merült föl először, — eléggé egyszerű.

Ha az önálló magyar bankot a Batthyány grófék által tervezett alakban megvalósítani nem lehetne, hosszabbítsák meg az Osztrák és Magyar Bank szabadalma, de azzal a lényeges módosítással, hogy mellette föllájtjuk a magyar nemzeti bankot, melynek jegyei épp úgy törvényes fizetési eszköz lesznek, mint az Osztrák és Magyar Bankéi. A függetlenségek nagy követelménye, az önálló bank ez uton létrejöjjék és pedig sokkal könnyebben, mint sokan elgondolni hajlandók. A látszólag csekély változtatás az eredeti követelményen a valóságban igen nagy fordulatot jelent s a magyar bank reményeit gyarapítja.

Ennek az egyszerű tervnek azonban nagy akadálya van. Az, hogy a bankszabadság hosszabbításában benne van a jog, hogy törvényes fizetési eszközt más bank ki nem bocsájtthat. Hiszen éppen a jogban jelentkezik a bankszabadság lényege.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Ami hetek óta izgatottságban tartotta a városi tisztikar egyrészét, a választások tegnap szerencsésen lezajlottak.

Nagy meglepetéseket nem hozott a választás, mert az előzetes tárgyalások meglehetősen tisztázták a sok tekintetben nehéz aktust. Legnagyobb érdeklődés az árvaszéki helyettes elnöki állás betöltése körül volt s a szavazásnál dr. Istvánffy István került ki győztesen.

A megválasztott kiváló tisztviselője a városnak, aki buzgó munkásságával, szorgalmával érdemeit ki az előéptetés. Sajnáljuk azonban, hogy ez az előéptetés egy másik buzgó, szorgalmas, régi tiszviselő szintén megérdemelt előéptetése elől zárta el az utat. Különben mint értesülünk, már a választás után szóba került, hogy az ezuttal mellőzött kiváló tisztviselőt valamely más módon kárpótolja a törvényhatóság, hogy az igazságon ejtett sérelmet reparálják.

A választás különben felülmúlta érdeklődés tekintetében az általános tisztújítást, amennyiben akkor csak 122 városatyá adta le szavazatát, míg tegnap 128 törvényhatósági bizottsági tag szavazott. Olyan városatyák is megjelentek, akik még alig voltak a város közgyűlésén, így ott láttuk Fuchs Mór főrabbit, Fábry Józsefet stb. Alig 15 városatyá volt távol a nagy voksolásnál.

A karzat zsúfoltáig megtelt s néhány elégtelenül is nagy érdeklődéssel élvezte végig az izgalmaikkal teljes gyűlést.

A nagy terem mellett levő bizottsági terem óriási asztalán ezrével hevertek tarka össze-visszaságban a különböző szavazó cédulák. Itt már a gyűlés megkezdése előtt erősen folyt a kapacitálás.

Az elnöki csengettyű szavára, amely a gyűlés megkezdését jelezte, lassan szállingóztak be a tagok a cifra ablaku, kupolás terembe, de a zaj, élénk lármá behallatszott a szomszéd teremből. Mindenki a választás esélyei felett vitakozott.

Alig kellett 10—12 percig várniok a megnyitás után, kezdetét vette a szavazás, az árvaszéki hely. elnök választásával. S ezután egymásután szavaztak a különböző állásokra, közben megszakítva 1—2 egyhangú választással.

Pásztor Bertalan, kinek a III. aljegyzői állást biztosították, visszavonta az alkapitányi és a II. aljegyzői állásra beadott pályázatát.

Az egész választás minden különösebb incidens nélkül folyt le.

Megemlítjük még, hogy a fogalmazói állásnál tévedésből maradt ki a jelöltek közül Szolcsányi Béla.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Glac Antal főispán elnökölt.

A törvényhatósági bizottság tagjai majdnem teljes számmal voltak jelen.

A közgyűlés megnyitása után dr. Istvánffy István előterjesztette a polgármester havi jelentését, amelynek érdekesebb adatait már közöltük.

Kegyeltes hangon emlékszik meg a jelentés Sal Ferencz nyug. polgármester elhunytáról. Felemlíti hervadhatlan érdemeit a város vezetése körül s indítványozza, hogy az elhunyt emlékét és érdemeit, valamint a törvényhatóság hálás elismerését jegyzőkönyvbe iktassák.

Glac Antal főispán szintén legmélyebb részvételt fejezi ki Sal Ferencz halála felett. Mindnyájan érezzük a nagy veszteséget s mindön a közgyűlés hálás elismerését és részvétét jegyzőkönyvben megörökíti, ehhez hozzáfűzi a magáét is.

A jelentést elfogadták.

A választások.

Ezután a választásokra került a sor.

A főispán elnöklété alatt a kijelölt választmány dr. Hoványi Géza, Sokoly Tamás, dr. Adorján Emil, Mezey Mihály, dr. Pácz Sándor és dr. Berkovits Ferencz tagokból alakult meg.

A szavazatszedő küldöttséget dr. Adorján Emil elnöklété alatt dr. Vucskics Gyula és dr. Moskovics József tagokból alakította meg a főispán.

A kijelölt választmány első sorban az árvaszéki helyettes elnöki állásra ejtette meg a jelölést s Szatyl Ferencz árvaszéki ülnököt és dr. Istvánffy István tb. főjegyzőt jelölték.

Nagy érdeklődés mellett indult meg a szavazás. Két jelöltől lévén szó, különösen a szavazatok összeszámlálásánál a tető fokra hágott az érdeklődés. Ettől a választástól függött, hogy miként alakulnak a többi választások.

Beadatott összesen 128 szavazat s ebből kapott dr. Istvánffy István 77 szavazatot, Szatyl János 50 szavazatot és 1 szavazat érvénytelen volt. Így 27 szótöbbséggel dr. Istvánffy István választatott meg árvaszéki helyettes elnökke.

A tiszti orvos választása.

A tiszti orvosi állás betöltésére került ezután a sor. Kijelöltek az állásra dr. Altmann Jakab és dr. Barna Armin.

Beadatott 126 szavazat s ebből kapott dr. Altmann Jakab 50, dr. Barna Armin 76 szavazatot s így 26 szótöbbséggel dr. Barna Armin választatott meg tisztorvossá.

Az alkapitányi állás betöltése.

Az alkapitányi állás betöltésére kerülvén a sor, a kijelölt választmány jelölés végett visszavonult tanácskozásra.

Kijelöltek: Czeglédy István, Dayka Endre, Jánossy Gyula, Mendelényi Béla és Szolcsányi Béla.

A bizottság tagjai Dayka Endrét éljenzék, mire a főispán az alkapitányi állásra egyhangulag megválasztottnak Dayka Endrét jelentette ki.

Az őrnöki állás.

Az őrnöki állásra kijelöltek Májercsik Ferencz, Ábrahám Jakab, Molnár István, Kasza Dező, Wallerstejn Etelka, Pap János, Sári József, Mihályi Lajos, Weisz Andor, Magyar Ferencz, Homolcsák Antal.

Egyhangú felkiáltással Májercsik Ferencz választatott meg az őrnöki állásra.

Az I. aljegyzői állás.

Az Istvánffy István megválasztása folytán megüresedett I. aljegyzői állásra kijelöltek: Juricskay Barna, dr. Cseresnyés Béla és Mendelényi Béla.

Beadatott 125 szavazat s ebből kapott Juricskay Barna 95 szavazatot s dr. Cseresnyés Béla 29 szavazatot s így Juricskay Barna választatott meg 66 szavazattöbbséggel I. aljegyzőnek.

II aljegyzői állás.

Kijelöltek a II. aljegyzői állásra dr. Cseresnyés Béla, Mendelényi Béla és Nissalovszky Sándor.

Egyhangulag dr. Cseresnyés Béla választatott meg.

III. aljegyzői állás.

A III aljegyzői állásra kijelöltek: Pásztor Bertalan, Szolcsányi Béla és Nissalovszky Sándor.

Egyhangulag Pásztor Bertalan választatott meg.

A fogalmazói állások.

Az előbbi választások folytán megüresedett két fogalmazói állásra kijelöltek:

Az első fogalmazói állásra Báthory László, Nissalovszky Sándor és Bige Béla.

Egyhangulag Báthory László választatott meg az egyik fogalmazói állásra.

A másik fogalmazói állásra kijelöltek: Jánossy Gyula, Heringh Sándor és Czeglédy István.

Mivel 21 aláírással szavazást kértek, azt a főispán elrendelte.

Beadatott 112 szavazat amelyből Jánossy Gyula 90 szavazatot, Czeglédy István 22 szavazatot kapott s így 68 szavazattal Jánossy Gyula választatott meg fogalmazóvá.

A megüresedett irodatiszti állásra a kijelölt választmány nem jelölt s így most nem töltetik be az irodatiszti állás.

Rimler Károly polgármester indítványára a megüresedett irodatiszti állásra pályázatot irnak ki s az állást a június havi közgyűlésen töltik be.

A megválasztott tisztviselők letették a hivatalos esküt s mivel már 6 órára járt idő, átérték

az interpellációkra.

Balogh Döme az engedély nélküli zucukrárszadék ellen szól. Ezekben engedély nélkül italt mérnek s egész éjjel nyitva vannak. Hajlandó-e a rendőrség ezek ellen eljárni?

Gerő Ármia főkapitány válaszolt. A rendőrség figyelemmel kíséri s ahol a közérkölcsei szempontokat sértik, ott szigorúan jár el a rendőrség.

A választ tudomásul vették.

Balogh Döme kifogásolja, hogy a fumei aszfalt gyár kérelmét próba aszfaltozás iránt, miért nem veszi figyelembe a tanács.

Rimler Károly elismeri, hogy a fume

Nincs többé lábfájás!

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségletét okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyukszem és bürkeményedés eltűnik. Telefon 512.

aszfaltgyár kérelmet adott be, hogy egy utcán próbaaszfaltot tegyen. A hozzá intézett kérdésekre azt a választ adta, hogy a vasuti sínek mellett nem biztosíthatja az állékonyságot s drágább is az ajánlat a magyar aszfalténál.

Balogh Döme: A legnehezebb utcát, Kosuth-utcát jelölték ki s erre tett a fumei gyár drágább ajánlatot.

A választ tudomásul vették.

Balogh Döme harmadik interpellációjában kifogásolja, hogy magánvállalkozóknak adnak jogot, hogy a piacon a kofákra drága pénzért állványokat erőszakolnak.

Rimler Károly: a tanács előtt van a kérdés. Jogot senki nem adott senkinek, hogy ilyen üzletet csináljanak.

Gerő Ármán közrendészeti, közegészségi és köztisztasági szempontokból rendelte el, hogy tejneműeket a földön nem szabad árulni. A vidékieknek valaki kiviszi a padokat, ez nem tartozik a rendőrségre.

Tudomásul vették a választ.

Weisz Lajos a közs. polgári leányiskola építését sürgeti. Igérték, hogy mielőbb a közgyűlés elé hozzák, de a mérnöki hivatal azt állítja, nincs elég munkaerő. Az iskola kellő átalakítása kereshetőséget. Hajlandók-e az átalakítást még szeptemberig elvégezni.

Köszeghy József kimutatja, hogy a mérnöki hivatal túl van terhelve. De igéri, hogy a terveket a jövő hónapra elkészítik, azonban ez évben kész nem lesz az iskola, mert a miniszterhez is fel kell küldeni.

A választ tudomásul vették.

Weisz Lajos a Bóthy Ödön-utca aszfaltozását és csatornázását sürgeti. Elsőnek igérte ezt a polgármester s most mégis más utcákat csatornáznak.

Rimler Károly felvilágosítása után a választ tudomásul vették.

Elnöklő főispán este fél 7 órakor a gyűlést berekesztette. A tárgysorozatba felvett ügyeket a ma, pénteken délután tartandó folytatós közgyűlésen tárgyalják.

A B. M. K. E. akciója.

A Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesület tagjainak tábora egyre nagyobb és nagyobb lesz. Egymásután jelentkeznek újabb és újabb tagok nemcsak Nagyváradról, de az egész vármegyéből **Glacz Antal** főispánál. A tegnapi nap folyamán a nagyváradit tanítók a következő levél kíséretében jelentették be belépésüket a B. M. K. E.-be.

Méltóságos

Bárfai **Glacz Antal**
főispán urnak

Helyben.

Alulírott tanítók — szívünk sugallatára és parancsára hallgatva — óhajtunk a Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesületbe való belépés által a Méltóságod által kibontott zászló alá sorakozni.

Mint működő tagok élénk részt akarunk venni abban a munkában — amelyet a Bmke elé Méltóságod mint vezér célul tűzött és célul tűzni fog; mert reméljük, hogy az a nép jólétének, műveltségének, tiszta erkölcsének hasznára leend.

A magyar kulturáért lankadatlanul lángoló lelkünk minden vágya összpontosul, hogy a most még különböző körökben és pályákon működő erőik, mind-mind egy táborba tömöríthessenek.

Nem riadunk vissza a munkától, sőt azt óhajtjuk: a Bmke minden szakosztályának munkakörébe bevonassanak közülünk a hozzáértő egyedek, mint lelkes és buzgó uttorók.

Méltóságod hazafias működésére Isten áldását kívánva vagyunk

Nagyvárad, 1909. május 14-én

hódoló hívei.

Kovács János, Kiss Endre, Sirmay Lajos, Dumokos Andor, Galácsi Endre, Máté András, Krizsán Gábor Soós László, Csigas Mihály, Nagy D-zsö, Birtó János, Raffay Sz. Julia, Eber Antal, Nagy Lajos, Lobermayer Gyula, Dornyai Imre, Noszpoly Dezső, Matkó Benjámin, Rátkay Kálmán, Zachariás János.

A fenti névsor azonban még nem azt jelenti, hogy Nagyváradról nincs több tagja a tanácsületnek a Bmke-nek, mert már korábban igen sokan beléptek közülük.

A Bmke osztályai a napokban fogják megkezdni tevékenységüket a működési programok elkészítése végett. A Bmke elnöksége most egészítette ki teljesen az eddigi névsorokat s a bevételekről külön fogja értesíteni a tagokat.

Az osztályok programjai közül legedvesebb lesz a kereskedelmi, gazdasági, ipari és művészeti program. Ugyanis ezek a programok fogják tartalmazni az országos kiállítás rendezését, valamint a kereskedelmi múzeum létesítését.

Legnagyobb munkaköre lesz pedig a népjóléti, népművelési és pénzügyi bizottságoknak, melyek a vidéken külön bizottságok útján közvetlenül a nép között fognak majd dolgozni.

A Bmke elnöksége a rendes munkán kívül most igen serényen dolgozik a taggyűlésen, mely oly szép eredményekkel kecsegteti a vezetőséget, hogy taglétszám tekintetében rövid időn belül felül fog mulni minden más városi, vagy megyei egyesületet. A Bmke anyagi ereje is kezd javulni. Így a hét folyamán a megyebál rendezősége 591 koronát juttatott az egyesület részére. Az ország vírói és megyei törvényhatóságai tehetségükhöz kepest, örökös, alapító, vagy rendes tagokká iratkoznak be.

Az elnökség ez úton kéri mindazokat, akik az egyesületbe belépni óhajtának, hogy szándékukat akár egy levelező lapon is jelentésük be **Glacz Antal** főispának.

Egy falu áttérése a gör. kath. vallásra.

Már több ízben irunk lapunk hasábjain a csarnóházai hívők és az ottani görög keleti lelkész harcáról. Most végre ugylátszik dülőre kerül az ügy, azonban a megoldás egy cseppet sem mindennapi.

Régebbi időben megüresedett a csarnóházai görög keleti lelkész állás. **Laszku Péter** választotta meg.

Laszku Péter biztatta választás előtt a gazdákat, hogy ne csináljanak maguknak az építendő lelkészlelkéből gondot, mert ő megelégszik egyszerű kis lakással. Amint azonban a parochiába került — oly követelésekkel lépett fel, miket a község nem tudott s nem is volt hajlandó teljesíteni s mikor a tanács megtagadta kívánalmi teljesülését, a következő alkalomkor valamennyi tagot kibuktatott a tanácsból s saját embereit vitte be oda, kik-

kel aztán 12000 koronát szavaztatott meg egy új lelkészlelké építésének költségei címén.

Ez végkép elkeserítette a falu lakosságát. Küldöttség ment Beznýre, az ottani görög katolikus lelkészhez, **Kliment** Jánoshoz, kérték a lelkészt, hogy menjen át Csarnóházára, mert az egész község át akar térni a görög keleti hitről a görög katolikus vallásra.

Kliment János, miután az országgyűlési képviselő **Farkasházy** Zsigmond is a békitők közé állt, a vallásvillongások kerülése kedvéért várakozó álláspontra helyezkedett. Remélte, hogy tán mégis kibékül Csarnóháza a papjával. Ez azonban nem történt meg.

Tegnap aztán ismét küldöttség járt **Kliment** János görög katolikus plébánosnál, mely most már határozott alakban intézett kérdést a plébánoshoz, hogy hajlandó-e átvenni őket a görög katolikus egyház kötelékébe. Erre aztán **Kliment** János plébános kijelentette, hogy készsággal tesz eleget a csarnóházai kérsének s a legközelebbi napokban át megy községükbe, hol ünnepélyes keretben lesz az átvétel.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* A kultuszminiszter az egyetemen.

A király képviseletében gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter végezte a királyi doktoravatást, mely tegnap csütörtökön délelőtt 11 órakor volt a központi egyetemen. A királyi képviselőjét az egyetemi tanács élén dr. Székely István rektor fogadta. A sub auspiciis Regis felavatandó dr. **Egyed** István államtudományi doktorjelölt a »Hatasköri bíróság« címen értekezést tartott. A királyi avatást megelőző reggel fél kilenckor az egyetemi templomban ünnepi szentmise volt, amelyet dr. Walther Gyula pápai praelátus, szemiriumi rektor mondott. Az egyetem dísztermében fél tizkor kezdődött az évzáró ünnepi diszülés, amelyen dr. **Székely** István rektor »A középiskolai oktatás az egyetemi tanítás és a gyakorlati élet szempontjából« címmel mondott beszédet és dr. **Dudek** János hittudományi dékán biralmi jelentésének felolvasása után kiosztotta az egyetemi szorgalmi és pályadíjakat.

* **Báró Kaas Ivor** állapotáról azt jelentik az István-uti szanatoriumból, hogy a beteg az éjszakát nyugodt álomban töltötte el. Reggel frissen ébredt és nem panaszkodott lázról. A báró állapota következetesen javul.

* **Wolff Nándor** kitüntetés. A király dr. **Wolff** Nándor vallás- és közoktatásügyi minisztériumi segédülkárának, a központi katolikus kongrua bizottság jegyzőjének buzgó működésével szerzett érdemei elismerésül a Ferenc József rend lovagkeresztjét adományozta.

Állandóan nagy választék van női férfi és gyermek ban, utazó kofferekben, kosarakban harisnyákban, övekben, fésű-garnitúrákban, nyakkendőkben, sétabotokban, keztyűkben, sapkáknak, mosó, fekete és fehér kötényekben, ajándék és disztárgyakban, üvegárukban, ridikülökben, gyermek-játék és gumi-babákban, china ezüst tárgyakban, szivar, cigaretta és pénztárcákban, Friss és Társánál Rákóczi-ut. Telefon 130.

* **Az új kórház tervei.** A létesítendő új kórház építési program bizottsága tegnap folytatta az értekezletet, melyen az építési tervekkel foglalkoztak. Az értekezleten Jendrassik Alfréd és Virányi Béla által elkészített építési terveket mutatták be, melyet a bizottság egyhangúlag elfogadott. E szerint a kórház vázlatterveinek és költségvetésének elkészítésére pályázatot hirdetnek három pályadíjjal, az első díj 1000, a második 800 és a harmadik 600 korona. A bizottság határozata a kórházi választmányi ülés elé lesz terjesztve, mely még e hó folyamán határozni fog felette. A pályázatok lejáratának határideje 1909 augusztus 16. A beérkezett pályázatokat egy bíráló bizottság fogja tanulmányozni. A bírálóbizottságnak az alispán lesz az elnöke, helyettes elnök lesz a megyei főjegyző, tagjai lesznek Jendrassik Alfréd, továbbá az Országos Mérnök és Építész Egyesület egy tagja, Varró Domokos, Fráter Imre dr., Korbéyi József és a Magyar Építőművészek szövetségének egy tagja.

* **Tiszteletbeli alkaptányok.** A tegnap délután tartott városi közgyűlésen Glacz Antal főispán Jánossy Gyula fogalmazót és Heringh Sándor közigazgatási gyakornokot tiszteletbeli alkaptányokká nevezte ki. Mindkét ifjú szorgalmas, tehetséges tisztségviselője Nagyváradi városának.

* **A várad velencei új hid.** A várad-velencei Templon-tér irányában a Körözsön át tervezett új hid ügyében tegnap délelőtt volt a helyszíni szemle, amelyen a kereskedelmi minisztérium részéről Éltető Ákos műszaki tanácsos, a földművelésügyi minisztérium képviseletében Szessich Elek, a hadügyminisztérium képviseletében Andaházy J-nő főhadnagy, továbbá a város képviseletében Rimler Károly polgármester, Gerő Ármán főkapitány és Köszeghy József v. főnézők voltak jelen. A három nyílású, 70 méter hosszú, 6 méter széles vasbeton hídnek két közép pillére lesz. A hid 80.000 korona költségbe kerül.

* **Timon Ákos kitüntetése.** Dr. Timon Ákos budapesti tudomány egyetemi nyilvános rendes tanárt a király buzgó és lelkes munkásságáért, melyet a katolikus ügyek elintézése terén kifejtett, miniszteri tanácsossá nevezte ki.

* **Nem a Körös áldozata, hanem gyilkosság.** Tegnap számunkban megírtuk, miszerint Gégény mellett a Körös partján egy teljesen feloszlott emberi hullára akadt a révi csendőrség. Az előjáróság jelentést tett az ügyészségnek az esetről s mint feltevést oda fűzte jelentéséhez, hogy a hullát valószínűleg a Sebes-Körös vetette ki. A kir. ügyészség azonban vizsgálatot rendelt el, mely megállapította, hogy a holttest gyilkosságnak áldozata. Erről tanuskodik a bevert koponya, melyen hatalmas ütések nyomai látszanak. Az ügyészség véleménye szerint valami rejtélyes gyilkosság forog fenn. Az ismeretlen embert, kinek személyazonosságát mind eddig nem sikerült megállapítani, meggyilkolták, még pedig valami tompa szerszámmal hatalmas ütéseket mérve fejére. Ezután mész közé rejtették a hullát s csak akkor dobták a Körösbe, mikor az már

alaposan oszlásnak indult. A hullá teie van mésszel, mi arra is enged következtetni, hogy kevés ideig lehetett a vízben, tehát a közelben történt a gyilkosság. Az ügyészség a legszélesebb mederben rendelte el a nyomozást, mert azt véli, hogy nem mindennapi gyilkosságot rejt a jelenlegi eset.

* **Uj ügyvédek.** A nagyváradi ügyvédi kamara dr. Somogyi Ödönt Nagyváradi székhellyel, dr. Stundhausen Emilt Magyarorséke székhellyel az ügyvédek névjegyzékébe felvette.

* **A legényegyletből.** A legényegylet hangversenyén szerepelt vegyes énekkarnak röfi és férfi tagjaihoz szóló felszólítás. Kedveskedjünk május havában mi is a Magyarok Nagyasszonyának! Egy vasárnap, vagy ünnepnap este énekeljünk valami szép, régi, magyar éneket a Szent László templomban az esti májusi ájtatosságon. Evégből ezúton kéri az egylet igazgatója és karmesere a téli hangverseny vegyes énekkarának összes női és férfi tagjait, hogy pénteken este 8 órakor próbára fáradni sziveskedjenek (az énekesűk édesanyjuk kíséretében) az egylet Teleky utca 13. számú helyiségébe.

* **Száz korona a »Biharmegyei Tanítókháza« javára.** Pósfay Sándor nagyváradi m. kir. gazdasági szaktanár 100 koronát juttatott a tegnapi napon az elnökséghez a létesítendő tanítók internátusának javára, mint gyűjtésének eredményét. A nemesszivű adakozónak az internátus nevében ezúton is köszönetet mond az elnökség. A begyűlt adományokat, az adakozás sorrendjében a »Biharmegyei Népmívelés« e hó 25. számában fogja részletesen nyugtázni.

* **A belényesi követ és a válság.** A magyar dolgok, különösen a román nemzetiségi állapotok iránt érdeklődő bukaresti románokat 24 óráig nagy örömben részesítette az egyik oliai újságnak eléggé felületes budapesti tudósítója. A budapesti Esti Újság ugyanis a következő füves dologot írja: A magyar politikában tudvalevően két Lukács László szerepel: a volt pénzügyminiszter és a belényesi képviselő. Az előbbi a szabadelvű pártnak volt egyik oszlopa, az utóbbi pedig a nemzetiségi párt vezető férfainak egyike, tehát a zajosabbak közül való. A királyi kihallgatások során tudvalevően a volt pénzügyminiszter is odajárult a felsége elé, hogy elmondja a véleményét a helyzetről és a politika függő kérdéseiről. Mikor meghívású kitudódott, a bukaresti Adeverul című román lapnak megtelefonozta a tudósítója, Bukarestben pedig eltevéstették a dolgot, és azt hitték, hogy a belényesi követnek a véleményére kíváncsi a király. Megírták tehát az esetet s hozz tettek, hogy a nemzetiségi képviselők klubjában élénken kommentálják a nagy esetet. S hogy az esemény jelentőségét kellőképpen kidomborítsák, a tudósítás mellett kiadták az oliai képviselő arcképét is. Másnap persze kiderült a tévedés és jóvá kellett tenni. Az Adeverul megírta tehát, hogy a király vendége nem Vasile Lucaciu volt, hanem Ladislaus Lucaes. Mert Vasile is László ugyan, még Ladislaus is, hanem azért Lukács László és Lukács László mégsem egészen mindegy.

* **Egy községi tanító kérelme.** Bodnár János községi iskolai tanító a külvárosi községi iskola igazgatói állásban működött, de a 20 osztályú állami iskola felállításával megszünt itt a községi iskola s Bodnár János igazgató egyelőre a községi iskolánál a kézügyeségi oktatással lett megbízva. Így az igazgatói sággal együtt elesett az igazgatói tiszteletdíjtól,

önhibáján kívül. A községi iskolaszék teljesen méltányolván Bodnár János sokoldalú képzettségét s buzgó működését, az évi 200 korona tiszteletdíj folyósítását személyi pótlék címén továbbra is elfogadta s erről az iskolák költségvetésében is gondoskodott, a városi tanács azonban az összeg folyósítását nem találta teljesíthetőnek. Bodnár János most a város törvényhatóságához fordult kérelmével s remélhetőleg a városatyák nem lesznek oly szűkmarkuak a kiváló tanítóval szemben, mint a városi tanács, annál inkább, mert az állami iskolákban alkalmazott tanítók is ha hasonló körülmények közé jutnak, nemcsak igazgatói tiszteletdíjukat kapják meg, de címüket is megtartják. Példa rá a nagyváradi 20 tagú állami iskolai tanszemélyzet két tanítója: Gulácsi Endre és Kiss Endre, akik igazgatói címük megtartásával évi 300—300 K volt igazgatói tiszteletdíjukat is kapják. Sőt a miniszter évről évre szaporítja az ilyen esetek számát, amennyiben a kiváló állami tanítókat 200 K tiszteletdíj élvezete mellett igazgatókká nevezi ki; az idén is 160 ilyen kinevezés történt; az illetők csak címet és jelleget nyernek mindenféle munkakör nélkül, s ezt csak fogyni uton veszíthetik el.

x **Európa nagy szálloda.** Tulajdonos: Fülöp István Nagyváradi Rákóczi-ut. Szigorúan szolid családi mulatóhely. Nagyváradi legszebb — vadregényes kertje a hegy tővére. Minden este elsőrangú mozgófénykép előadás. Kiszárlag saját szüretelésű borok. Frissen csapolt kőbányai sör. Estéként cigányzene. K fogástalan magyar konyha. Polgári árak.

x **Fővárosi zene a »PANNONIA« kávéházban.** Ma, péntek este VERES TONI híres fővárosi zenekarával hangversenyt tart.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Riu Rip.

Szombat: Elvált asszony.

Vasárnap: d. u. Erdészleány; este Törő Anna (új népszínmű.)

Cyrano de Bergerac.

Évek óta nem láttuk már Nagyváradon Cyránót s ezért a nagyrészt új szereposztással történt előadás tegnap meglehetősen szép számú közönséget vonzott; bár a közönség egy részének izlése még mindig nem éri fel Cyrano szépségeit. Sebaj. A zsúfolt ház, mely tegnap elmaradt, majd ott lesz, ha ismét japán akrobata mutatványok láthatók a Szigligeti-színházban.

A régi szereplők közül Tóth Eleket örömmel láttuk újra a címszerepben. Ez a jeles alakítása a közönségnek jó ismerőse; mióta utólszor láttuk, Tóth Cyránója még nyert mélységben. A hosszabb mondasokat ugyan most is nagyon elsiette, de ezért kárpótolt egyébként tökéletes, igazán kabinet alakítása.

Roxán szerepét Hevesi Mariska játszotta. Nem érte el azt a végtelenül finom alakítást, s

PETHEŐ ZSIGMOND mázoló

Lakása: Uri-utca 29. sz. Telefon szám 875.

melyben ezt a szerepet E. Kovács Mariskától láttuk; hanem azért ki kell emelnünk, hogy ezen a szerepén meglátszott Hevesi Mariska gondos készülése és tanulmányozása. Bájos megjelenése a siker felét biztosította; másik felét saját igyekevése, jó, a szokottnál élénkebb játéka szerezte meg. Christián szerepét Dési játszotta; alakítása megfelelt szerepeknek. A kisebb szerepekben Kassai, Sik, Krasznai, Hjal György, Sárvári Nusi, Szarvasi Soma, T. Pogány Janka, Hevesi Gusztó játszották s velük csaknem az egész személyzet. Az összjáték itt ott akadósított s bizony a diszletek sem feleltek meg mindenütt a darab utasításainak.

Ripp-ripp. — Elvált asszony. Pénteken este Ripp-ripp az az örök szép muzsikájú romantikus operett kerül ismét színpadra. A Ripp-ripp a nagyváradi publikum előtt a legnépszerűbb darabok egyike s így minden újabb repriznél telt ház mellett hangzanak el Planquette csodaszép melódiája. — Szombaton este az *Elvált asszonyt*, a színen egyik le sikeresebb darabját adják elő, amelyet dalamos muzsikájáért, ötletes meséjéért s főleg páratlanul fényes kiállításáért szeretetébe fogadott a publikum.

Blaha Lujza a Szigligeti színházban. A színi szezon méltó befejezésül nagy művészek vendégszereplése foglalja le a májusi repertoár utolsó napját. Legelőször Blaha Lujza lép föl a vendégek közül kedden és szerdán. A magyar népszínműnek ez a nagy, igazi művésznője hat esztendővel ezelőtt járt utoljára Nagyváradon. A Szigligeti színház legszebb emlékei fűződnek a nagyasszony vendéglátékához. Blaha Lujza nem szorul előzetes dicsőítményekre: az ő kiváló művészi erejét az idő nem tudta megörökleni, kisebbiteni: az a báj és melegség, amellyel magához bilincselte annyiszor a magyar közönséget, ma éppen ugy ragyog Blaha Lujza játékaiban, mint amikor tülekedve versenyeztek érte a fővárosi direktorok. Blaha Lujza vendégfelvételt rendes helyi árak mellett rendezte a színház.

A vasárnapi premiór. Törő Anna vasárnapi premiórjének már is sikerült akkora érdeklődést szereznie a színházjáró közönség körében, a melyet manapság a népszínművek nem igen vivnak ki maguknak. Marosi Géza — az új darab szerzője — azonban olyan esztétikus ígér, a mely nem a régi sablonos utakon haladó népszínművek fogásaival fizeti ki ezt az érdeklődést. Meglátta, hogy a magyar népiélet sokféle öröme és szenvedése nagyon jó témákat vet fel színpadra s ezeket szeretettel, ügyességgel fel is lehet dolgozni úgy, hogy eleven, igaz és éthű képeket kapjanak három felvonás keretében mindarról, a mi a faluk és tanyák embezeit foglalkoztatja. Tárgyát a legaktívabb társadalmi betegségből: a kivándorlásból merítette s e körül szövegezte igen fordulatos és ötletes történetét. A darabot sikerült a nézők gazdagítani.

EGYESÜLETEK.

A pénzügyi tisztviselők gyűlése. A Bihar megyei Pénzügyi Tisztviselők Szövetsége folyó hó 14-én, pénteken délután 6

órákor a Bihar megyei Takarékpénztár helyiségében választmányi gyűlést tart, melyre a tagok ez uton is meghívataak. *Markovits Sándor* elnök; *Kelen Béla* főtitkár.

PÁVIRATOK.

Szenzációs fordulat a Haverda ügyben.

Szabadka, május 13. A meggyilkolt Haverda Boldizsárné hagyatékának lellározása most vette kezdetét és a hatóság már nagy meglepetésre talált. A meggyilkolt dúsgazdag asszonynak hagyatékában mindössze 46 fillért találtak, jóllehet biztos tudomása van róla a hatóságnak, hogy az asszony halála előtt több mint 200000 korona készpénzzel rendelkezett. Nagyon valószínű, hogy a gyilkosság előtt kora olták Haverdáné, azonban az sincs kizárva, hogy az öreg asszony elásta a pénzét. A rendőrség nagy apparátussal nyomoz, azonban semmi remény sincs a rejtélyes bűneset felderítésére.

Ferdinánd látogatásai.

Szófia, május 13. Ferdinánd bolgár király európai körútja alkalmával első sorban a török szultánt V-ik Mohamedet fogja meglátogatni. A király a nyáron kezdi meg körútját.

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Írta: **Faragó Béla.**

(Folytatás.)

42

A pákász kicsi lélekvesztőjén eltűnt a nadas között, Barnabás arra nézett a merre eltűnt.

Ki lehet ez a vén ember? Mely sorozta ideje? A XIX-ik század remetéi nem szegények, de dúsgazdagok, a sok pénzü ember körül a világot. Eliténék azt a festőt, azt az író, ki remetéit alkotta. Pedig hány van? Csak le kell érte nyulni az élet tengerébe.

Barnabás álmában száztéle alakban látta ezeket a szerencsétleneket. Nappal munkája közben nem ére rá bibelődni arckép- és jellem tanulmányokkal, de éjjel álmában minden embert közelibből ismert meg. Álmában vezekelt.

Másnap boldog napja volt. Késő este négy tala tökéletesen elkészült. Egy a szigeten talált régi bárdal összeákkolta délig a tetőt s fel is rakta. Azután mezei virágokból bokrétát formásított épülete csúcsára. A fal mellé egy kis gödröt ásott, hogy oda valami emléket tegyen el. Sokáig törte fejét, vajjon mi legyen ez az emlék? Mit ásson el oda, végre elhatározta, hogy erre a helyre multját temeti el.

Csak a magányosságban támadhat ehhez hasonló eszme. Ő is megdöbbenett tőle. Akit eltemetnek, annak alakjának is kell lenni. Eszébe jutott összes botlása, valamennyi könnyelműsége. Hányszor tévedett főbenjáróképen? Elmondta. Elléptette lelke előtt tévedéseit, tudniillik a nagyobbakat s mindegyiket egy kövel jelölte meg. Szazegyre ment a nagyobb dolgok száma. Mi volt az eredmény? 101 kavics. Tehát 101 darabra zúzott, őrölt értékes kő a mult alakja. Véletlenül még egynehány volt a csomóban, ezeket is bedobta a gödörbe. . . . Egy dió, ami már csirázni kezdett, akadt a kezébe, a hogy erre nézett, honára gondolt. Ej mit! tessék el honár, a régi honár. meglátjuk, miként ébred fel a jövő tavaszra.

(Folyt. köv.)

Dr. VUOSKICS GYULA.

Valódi perzsa szőnyegek feltűnő olcsóságban árusítatnak Nagyvárad, Rákóczi-ut 3.

NYILTÉR.

Képeslap nagy áruház!

Benkő Artur

könyv- és papírkereskedése
Modern Antiquariuma

Nagyvárad, Rákóczi-ut 10.

Helyi és vidéki telefon szám 870.

Allandóan raktáron vannak a világ-irodalom újabb és nevezetesebb termékei, melyekből kiváratra megtekintésül is küldök. Hazai és külföldi jogi és technikai munkák, dísz- és ajándék-művek, ifjúági iratok, képek, könyvek, regények gazdag raktára. Tan- és segédkönyvek, továbbá az összes tanintézetekben szükséges könyvek nálam előnyösen és gyorsan beszerezhetők. Elfogad megbízást könyvtárak berendezésére és felszerelésére, meglevők kiegészítésére és állandó karbantartására, ugyszinté előfizetéseket a világ összes lapjaira a leggyorsabb kézbesítés mellett. (Odon) Antiquarium könyvek felárán. Papírlapok, levélpapír, díszdobozok. Zeneműraktár. Irászerkek és modern írda berendezések nagyválasztékban.

Nem szenved veszteséget az uri közönség, ha ruhasükségletének beszerzése előtt az árak olcsóságáról és előnyös összehasonlításáról meggyőződik

Dragán József

uridivatszabó

Nagy Sándor-utca 1. szám alatti üzletében.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.
 Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
 — Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Egy

használt puld és pénztár-
 asztal eladó. Nagyvárad
 Hitelbank Kossuth Lajos-u.

Egy

jó állapotban levő salon-
 garnitúrát keresek megvé-
 telre. Cim elap kiadóiban
 megtudható.

Legszebb

kivitelű nyomtatványokat
 a Szent László-nyomda ké-
 szít. Nagyvárad, Szilágyi
 Dezső-utca,

Oktatás.

Szerény igényű tanítónőt
 keresek falura, ki 2 gyer-
 mekemet az elemire, 1
 fiamat a polgári II. osztá-
 lyra készítené elő. Cim:
 kiadóhivatalban.

Lakás

keresőknek ajánljuk pró-
 bálkozzanak meg a Tiszán-
 tül apróhirdetésével.

MOSKOVITS

anatómiai cipők a leg-
 jobbak.

Csak a hölgyeket érdekli,

hogy hosszú éveken külföldön vol-
 tam és tanulmányutam befejezte után

Nagyváradon,

Arany János-utca 2. szám

alatt női ruhaszalont nyitottam.

Készíték modern princess-ruhákat,
 angol kosztümöket, izléses toalet-
 teket, stb. stb.

Kitünő kifogástalan szabás.

Rendkívül olcsó árak.

:: Egyetlen kísérlet meggyőz mindenkit. ::

A hölgyközönség pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Heller Jakab.

Körösi János

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, Körös-utca 44. sz.

Tisztelettel értesitem az uri
 közönséget, hogy nálam

a legjobb szabásu öltönyök

készülnek bármily kivitelben,
 igen szolid árak mellett. Egyben
 megemlítem, hogy szabászatomat
 Londonban tanultam, amelyről
 bizonyítványt bármikor felmu-
 tathatok. — Pontos kiszolgálás.

Modern szabás! Olcsó árak!

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi
 francia rózsák a legszebb színek-
 ben, valamint präparált pálmák,
 dísznövények és menyasszonyi
 koszorúk mélyen leszállított
 árban kaphatók **Kapucinus-
 utca 5. sz. alatt.** Rög virá-
 gok festését és frissítését jutá-
 nyos áron eszközli: **REICH**
 :: **IRMA**, művirágkészítő. ::

Új üveges üzlet.

Van szerencsém a nagyérdemű kö-
 zönség becses tudomására hozni, hogy
 Nagyváradon Hant Frigyes cégnél **11**
évi prakszisom után után épület-
 üvegezési és képkeretezési üzletemet
Olaszi, Szt. János u. 2. Grám-házban

megnyitottam.

Fő törekvésem, hogy a n. é. közön-
 séget tartós munkámmal és szolid ki-
 szolgálással megnyerjem. — Épület
 üvegezését és képkeretezését a legna-
 gyobb pontossággal teljesítem, üveg
 porcellán, konyha edényeket jutányos
 árban szolgáltok. A n. é. közönség
 pártfogását kérve mély tisztelettel:

Dobó (Óluhopolszky) Alajos.

A Nagyvárad Hitelbank Részvény- társaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a **Szent László-
 tér és Zöldfa utca** sarkán levő **Deutsch**
K. I.-féle ház emeleti helyiségébe he-
 lyezte át.

Bejárat a **Zöldfa-utcai** részen.

Belépési felhívás a 6-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelé-
 ben alakult **Belvárosi Takarékek és**
Hitelszövetkezet minden év január és
 július elsején egy-egy három évig tartó
 új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés
 szerinti számban jegyezhet üzletrészeket
 s minden üzletrész után hetenként 20
 fillér fizetendő, melynek összege a három
 év elteltével a felmerülő haszonnal
 együtt fog az üzletrészeseknek vissza-
 fizetelni.

A szövetkezet célja a takarékoságot
 előmozdítani s a tagok hiteligenyét kielé-
 gíteni. Szövetkezetünk tehát amellet,
 hogy a **takarékosság ügyét szolgálja**
 tagjainak betéteik négyötödrésze erejéig
kölcsönt is nyújt.

Felvételidíj üzletrészenként 10 fillér
 s az első betét befizetésekor min-
 denki megkapja a saját nevére kiállított
 betéti könyvecskéjét.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket be-
 fizetési lapok útján teljesíthetik.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait,
 valamint mindazokat, kik szövetkezetünk
 tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a
 felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rá-
 kóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor
 jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takarékek és Hitelszövetkezet
 Igazgatósága.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
 ben **75** százalék **megtakarítást** mutat fel. 40
 gyertyás **W o l f r a m** lámpa **darabja 3.60 kor.**
 100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenmely **izzólámpa különlegességek,** fény-
 képzés **z-l á m p á k,** ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

évtámpák

állandóan nagy választékban kapha-
 tók s a villamos telepen külön e
 célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →

megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos mozdíjakat

1. léőről 12 léőről minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bőví-
 tését, átalakítá-
 sát, javítását, ivámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
 litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
 a legolcsóbb árak mellett.

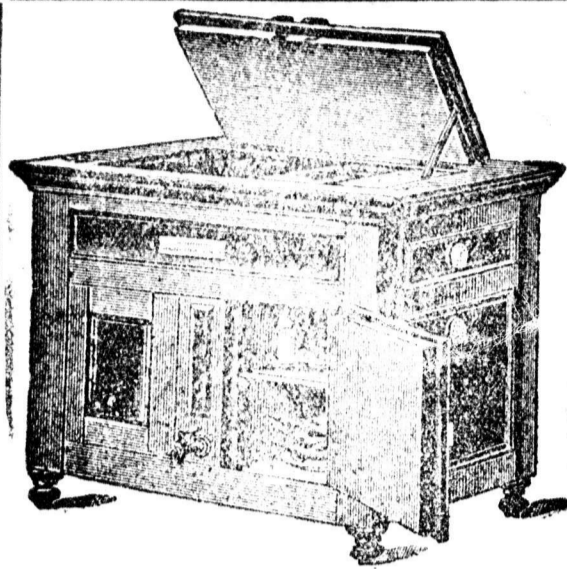
Költségvetések ingyen.

villamos világítási

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyelotes szolgálat.

Jégszekrények

legmagasabb hűtőképességű műkalapburkolattal

Fagylaltgépek

ered. amerikai egyes és kettős rendszerrel.

Kerti székek, padok, asztalok

összeesukható kovásolt vasból. Ruha mosó mangorló és facsaró-gépek nagy választékban
Kivánatra árajánlattal szolgál

Tarsoly és Risztó

különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-út. Telefon: 390.

Fudally Bálint

férfi szabó

lakását Sal Ferenc-utca 14. sz. alá helyezte, ahol a legújabb anatómiai szabás, szolid határozott árak mellett esznek a mélyen tisztelt urak kiszolgálva.

Teljes tisztelettel

FUDALLY BÁLINT

Sal Ferenc-utca 14. szám.

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalanít!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYAS« gyógyszertárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

Nemzeti Szálloda

Nagyvárad, Kert-u.

SZALLODA, . . . ETTEREM.
KÁVÉHAZ.

:: ÓRIASI KERTEHELYISÉG ::

Nagyvárad egyik leg-
szébb kerthelyisége meg-
nyílik a legközelebbi va-
sárnap

KATONAZENE.

KITÜNŐ HEGYI ÉS FAJBOROK

KÓBÁNYAI VILÁGOS ÉS
::: BARNA SÖR :::

ELSŐRENDŰ MAGYAR
::: KÖNYHA :::

ZÓNAREGGELI,

FIGYELMESKISZOLGÁLÁS

Tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

bérlő.

A 4 százalékos korona jradék
június 1-én kezdékes szövényeit
már május 20-tól kezdő-
::: döleg költségmentesen :::

valja be a

*Biharmegyei kereske-
delői ipar- és termény-
hitelbank.*

BARTA IMRE

SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ

NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-u. 29.

ELVÁLLAL: Szobafestést,
mázolást, tapétázást és min-
den e szakmába vágó mun-
kát olyan árban, melyért
= senki el nem készíti. =

KITÜNŐ AJÁNLATOK!!

Tisztelettel hozom a nagyérdemű
helybeli és vidéki közönség becses
tudomására, hogy

Nagyváradon, a Rákóczi-út 3. sz. a.

Weinstock-féle óra, látszer és
:: fenyképező cikkek üzletet ::

Átvettem, melyben ezen áruk nagy
választékát raklapon tartom és azo-
kat jóállás mellet pontosan javítom.
Fő örekvesem, hogy a mélyen tisz-
telet közönség bizalmát kiérdemljen,
miért is becses parfogást kérve va-
gyok mély tisztelettel

PETRI ÁRPÁD

óraszer, látszerész és műszerész.
«KODAK» gépek és filmek kizáró-
lagos raklapon Nagyvárad és Bihar-
::: megye részére. :::

Nagyváradai Hitelbank

::: Részvénytársaság :::

Alaptőke 600000 korona

Lebonyolítja a bankszakmába vágó
mindennemű ügyeket.

Elfogadja beételeket könyv eskékre
és folyószámlára.

Leszámlát váltókat.

Hiteit nyújt értékpapírokra.

Kölcsönöket engedélyez kedvező
feltételek mellett, különböző időtar-
tamra ház- és földbirtokra kamatos és
törlesztéses alapon